

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าด้านวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ นับว่ามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันมาก เพราะมนุษย์จะมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขเมื่อสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าการศึกษาคือปัจจัยสำคัญที่จะทำให้มนุษย์รู้จักคิด แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทำให้คนมีโอกาสที่จะพัฒนาความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ให้มีความรู้ คิดเป็น ปฏิบัติเป็นและมีงานทำ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาที่จะต้องเผชิญในชีวิตประจำวัน สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในสังคม ฉะนั้นการศึกษาจึงจำเป็นสำหรับบุคคลทุกคน ดังที่ อธิชา ภาคานพงษ์¹ กล่าวไว้ว่า การให้การศึกษาแก่คนเป็นการสร้างคนให้สมบูรณ์ คือ มีความประพฤติดี มีความสามารถในการประกอบอาชีพ มีความคิดและสติปัญญารอบรู้สิ่งแวดล้อม และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ตามกาลเวลา ฉะนั้น การศึกษานับว่าเป็นบันไดในการที่จะก้าวไปสู่การยอมรับนับถือ การยกย่องและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

¹ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, "บนเส้นทางแสวงหาโฉมใหม่ของการศึกษา," ใน รายงานการประชุมทางวิชาการครั้งที่ 4 พฤษภาคม 2516, โดย อธิชา ภาคานพงษ์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2517), หน้า 287.

การศึกษาเป็นสิ่งหนึ่งที่กำหนดคุณภาพของประชาชนซึ่งคุณภาพของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังที่ โมห์หมัด อับดุลกาเดร์¹ กล่าวว่า การขาดแคลนหรือความไม่เพียงพอทางการศึกษานั้นเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งอาจถึงขั้นวิกฤตต่อเสรีภาพของประเทศได้ การให้การศึกษแก่เด็กเท่านั้นยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะส่งเสริมให้ประเทศก้าวหน้าไปเท่าที่ควร จำเป็นต้องให้การศึกษแก่ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยอันเป็นกำลังผลิตของประเทศควบคู่ไปกับการศึกษาของเด็กด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่คอยพัฒนาเพียงใด การให้การศึกษแก่ผู้ใหญ่ยิ่งมีความจำเป็นมากขึ้นเพียงนั้น²

บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียน หรือการศึกษายุใหญ่ นับวันยิ่งเพิ่มความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ สุนทร สุนันท์ชัย³ กล่าวว่า การศึกษายุใหญ่มีบทบาทต่อบุคคลและต่อสังคม ในการสอนให้อ่านออกเขียนได้ช่วยให้ประชาชนได้มีความรู้มีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคม ช่วยให้และเข้าใจเจตคติทางการเมือง และที่สำคัญคือช่วยให้บุคคลใคร่และแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ ฉะนั้นเมื่อพิจารณาลักษณะโดยทั่วไปแล้ว จะเห็นว่าการศึกษเป็นเครื่องมือที่จะทำให้คนคิดเป็น เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถในการแก้ปัญหาในคานต่าง ๆ รวมทั้งปลูกฝังวัฒนธรรมที่ดีหรือพฤติกรรมอื่น ๆ ที่จะทำให้คนเหล่านั้นมีชีวิตอยู่ได้อย่างดีในสังคม

¹ โมห์หมัด อับดุลกาเดร์, "เราจะพัฒนาบุคคลที่พ้นวัยเด็กได้อย่างไร," ใน รวมบทความสำคัญเรื่องการศึกษายุใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, 2520), หน้า 1.

² เกรียง เอี่ยมสกุล, "การศึกษายุใหญ่ของกรมวิสามัญศึกษา," วารสารการศึกษายุใหญ่ 8 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2514): 6.

³ สุนทร สุนันท์ชัย, "บทบาทของการศึกษายุใหญ่," คู่มือการอบรมครูผู้สอนการศึกษายุใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 3-4 (ม.ป.ท., 2519). (เอกสารอัครสำเนา).

ไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่มานานแล้ว จึงได้เริ่มดำเนินการให้การศึกษายุใหญ่มาตั้งแต่ พ.ศ. 2483 โดยให้มีการศึกษายุใหญ่ สายสามัญ ระดับ 1, 2 เพื่อลดจำนวนผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือให้น้อยลง ต่อมาได้เพิ่มระดับ 3, 4 และ 5 เป็นการศึกษาระดับชั้นสืบเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือในวัยเด็กได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ตลอดจนผู้ใหญ่ที่รู้หนังสืออยู่แล้วได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

การศึกษายุใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นสืบเนื่อง โดยเฉพาะระดับ 4 ปัจจุบันเป็นที่สนใจของประชาชนอย่างกว้างขวาง ในโรงเรียนบางแห่ง แต่ละภาคการศึกษาโรงเรียนไม่สามารถที่จะรับนักศึกษาให้เข้าเรียนได้ทั้งหมด เพราะจำนวนนักศึกษาที่จะรับให้เข้าเรียนได้จะต้องมีจำนวนไม่เกินไปกว่าที่ระเบียบได้กำหนดไว้ และระเบียบนี้ทางโรงเรียนจะต้องปฏิบัติตาม แต่กระนั้นก็ยังมียังมีบางโรงเรียนที่รับนักศึกษาเกินกว่าระเบียบกำหนด เพราะมีนักศึกษาจำนวนมาก ซึ่งเป็นสาเหตุให้มาตรฐานการศึกษาต่อยลง สาเหตุที่ประชาชนให้ความสนใจต่อการศึกษายุใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 มากขึ้น อาจเป็นเพราะว่า

1. ผู้ที่สำเร็จระดับ 4 แล้ว ประกาศนียบัตรมีศักดิ์และสิทธิเหมือนประกาศนียบัตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกประการ
2. ผู้สำเร็จระดับ 4 มีสิทธิเข้าเรียนต่อระดับ 5 ได้ และเมื่อสำเร็จระดับ 5 จะได้รับประกาศนียบัตรซึ่งมีศักดิ์และสิทธิเหมือนประกาศนียบัตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทุกประการ
3. ประกาศนียบัตรระดับ 4 ใช้เป็นหลักฐานในการประกอบอาชีพได้ เป็นการยกระดับการจ้างงานให้สูงขึ้น
4. ผู้ที่สำเร็จการศึกษายุใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นสูงสุด คือระดับ 5 เป็นจำนวนมาก มีโอกาสได้ศึกษาต่อในชั้นสูงขึ้นไป เช่น ศึกษาต่อที่วิทยาลัยอาชีวศึกษา หรือแม้แต่ระดับมหาวิทยาลัย

ถ้าจะพิจารณาตามหลักการแล้ว จะเห็นว่าการจัดการศึกษายุใหญ่ได้ขยายออกไปทุกภาค จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดที่มีโรงเรียนการศึกษายุใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4

เป็นจำนวนมาก และได้รับความสนใจจากนักศึกษามาก นอกจากนี้จังหวัดนครสวรรค์ยังเป็นศูนย์กลางประสานงาน ทำหน้าที่รับผิดชอบร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่ให้มีประสิทธิภาพตรงตามสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น และประชาชน เพื่อขยายการศึกษาผู้ใหญ่ให้เพียงพอ โดยมุ่งไปยังอำเภอต่าง ๆ เน้นในการสร้างแนวคิดใหม่ สร้างการเลือกในการแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันและเป็นโอกาสที่จะจัดการไม่รบกวนสิ่งอื่นให้หมดสิ้นไป

เนื่องจากการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 อยู่ในมาตรฐานเดียวกันกับหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดไว้ให้เรียนแตกต่างกัน และเมื่อเรียนจบตามหลักสูตรทั้งสองต่างก็จะได้ประกาศนียบัตรมีศักดิ์และสิทธิเท่ากัน ดังนั้นจึงเป็นที่น่าศึกษาว่า ผู้จบการศึกษาตามหลักสูตรทั้งสองนั้นจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาวิทยาศาสตร์ แตกต่างกันเพียงใด นอกจากนี้ นักศึกษาผู้ใหญ่เรียนภาคค่ำ กลางวันมีงานทำ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร การศึกษานำไปพิจารณา แก้ไข ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน และการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาวิทยาศาสตร์
2. เพื่อศึกษาวาร ระดับเขาวัวปัญญาและนิสัยและทัศนคติทางการเรียนจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาวิทยาศาสตร์นั้นเพียงใด

สมมติฐานของการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาผู้ใหญ่วัยเบบี๋ระดับที่ 4 กับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่เรียนในหลักสูตรคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ผู้เรียนเรียนจบตามหลักสูตรทั้งสองแล้วจะได้รับประกาศนียบัตร ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิเท่ากันด้วย และสถานที่สอนและครูผู้สอนทั้งสองกลุ่มเป็นที่เดียวกัน แต่นักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบบี๋ระดับที่ 4 เป็นผู้ใหญ่วัยที่อายุพ้นเกณฑ์บังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาและส่วนใหญ่เป็นผู้มีภาระการงานตอนกลางวันมาก และมาเรียนหนังสือต่อในตอนกลางคืนย่อมต้องมีปัญหาหลายด้าน ซึ่งต่างกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีหน้าที่เรียนอย่างเดียว สมองยอมปลดคอไปรง นอกไปจากนี้ บราวน์ และโฮลท์ซแมน (Brown and Holtzman) กล่าวว่า นิสัยในการเรียนและทัศนคติกับแรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าบุคลิกภาพหรือตัวแปรทางคานจิตวิทยาอื่น ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบบี๋ ระดับ 4
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบบี๋ ระดับ 4
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบบี๋ ระดับ 4
4. ระดับเชาวน์ปัญญาและนิสัยและทัศนคติทางการเรียนร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาวิทยาศาสตร์ ได้ดีกว่าใช้ระดับเชาวน์ปัญญาหรือนิสัยและทัศนคติทางการเรียนอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว ทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบบี๋ระดับ 4

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 ที่กำลังเรียนในหลักสูตรการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 เฉพาะที่เป็นฆราวาสที่จะจบการศึกษาในภาคปลายปีการศึกษา 2523 ในจังหวัดนครสวรรค์
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยอีกกลุ่ม คือ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2523 จากโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดนครสวรรค์
3. การศึกษาครั้งนี้ไม่ศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างเพศ ฐานะเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. แบบสอบถามมาตรฐานวิชาคณิตศาสตร์ และวิชาภาษาไทย ของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ และวิชาวิทยาศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้
2. คะแนนที่ได้จากการสอบด้วยแบบสอบถามมาตรฐานวิชาคณิตศาสตร์ และวิชาภาษาไทย และวิชาวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ถือเป็นคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาวิทยาศาสตร์ ของผู้ถูกทดสอบและสามารถใช้เปรียบเทียบได้
3. วัน เวลา ในการทดสอบที่ต่างกันไม่มีผลต่อความสามารถในการทำแบบสอบถามของผู้สอบ
4. นักศึกษาที่กำลังเรียนในระดับ 4 ในโรงเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 กับผู้ที่กำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนภาคปกติ ในขณะที่ทำการทดสอบด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาวิทยาศาสตร์ นั้น

ถือว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองได้เรียนครบตามหลักสูตรในระดับนั้น ๆ แล้ว เพราะผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มก่อนสอบไล่ปลายภาคเรียน 1-2 สัปดาห์

ความจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 มีอายุต่างกัน มีเขาวนปัญญา (วัดจากแบบสอบวัดเขาวนปัญญา แอคควานซ์ โปรเกรสซีฟ เมทริซีส) แตกต่างกัน และไม่สามารถจะควบคุมความแตกต่างได้ ทั้งนี้เนื่องจากแบบวัดเขาวนปัญญานี้ไม่มีเกณฑ์ปกติอย่างละเอียด แต่จากการเปรียบเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองที่มีคะแนนสูงกว่าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ปรากฏว่ากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีสัดส่วนผู้ที่มีเขาวนปัญญาที่สูงกว่าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 มากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 ดังนั้นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาวิทยาศาสตร์ จึงเป็นการเปรียบเทียบที่ไม่ได้ควบคุมเขาวนปัญญา

ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

นักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 หมายถึง	ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับ 4 และจะสำเร็จการศึกษาในภาคปลาย ปีการศึกษา 2523 ในจังหวัดนครสวรรค์
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง	ผู้ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2523 ในจังหวัดนครสวรรค์
แบบสำรวจ หมายถึง	แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติทางการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

นิสัยทางการ เรียน	หมายถึง ทักษะทางการ เรียนที่ได้รับจากการฝึกฝนประจำจนกลายเป็นนิสัย โดยเฉพาะวิธีการทำงาน และ การใช้เวลาเรียนอย่างเหมาะสม
ทัศนคติทางการ เรียน	หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อการ เรียนโดยเฉพาะความรู้สึกที่มีต่อครู และยอมรับคุณค่าของการ ศึกษา
แบบวัด เชาวน์ปัญญา	หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัด เชาวน์ปัญญาของ เจ ชี ราเวน ชื่อว่า แอคควานซ์ โพรเกรสซีฟ เมทริซิส
โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่	หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 ซึ่งกรมการศึกษา นอกโรงเรียนจัดดำเนินการสอน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อจะได้ทดสอบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 เท่าเทียมกันเพียงใด เพราะตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องรับรอง และประกาศนียบัตรนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ที่ได้ระบุไว้ว่า การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 อยู่ในมาตรฐานเดียวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อจะได้นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 เพื่อให้การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ บรรลุจุดประสงค์
3. เพื่อให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องของใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการพิจารณาวางแผนปรับปรุงคุณภาพการศึกษา คุณภาพการสอนของครู รวมทั้งการจัดบริการต่าง ๆ ในสถานศึกษา